

Натисніть тут, щоб

КУПИТИ КНИГУ НА САЙТІ

або

заможляйте по телефону:

(0352) 28-74-89, 51-11-41

(067) 350-18-70

(066) 727-17-62

СЕРІЯ «ЦІКАВЕ ПРИРОДОЗНАВСТВО»

Дивокрай

Читанка з природознавства

У двох частинах

Частина 2

У небі, на землі, у воді
Птахи, комахи, риби та інші тварини рідного краю

Упорядник
Ігор Січовик

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА — БОГДАН

УДК 82-1:082.1
ББК 83.8-5я71
Д 44

Серія «Цікаве природознавство» заснована у 2001 році

Дивокрай : Читанка з природознавства в 2 ч. Ч.2 :
Д 44 У небі, на землі, у воді. Птахи, комахи, риби та інші тварини рідного краю / упоряд. І.П. Січовик. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2014. — 240 с. — (Цікаве природознавство).

ISBN 978-966-10-2319-1 (серія)
ISBN 978-966-10-2304-7

Збірник художніх творів, упорядкований відомим дитячим письменником Ігорем Січовиком, допоможе дітям краще пізнати тваринний світ рідного краю.

Книга складається із трьох розділів: «У небі», «На землі», «У воді». У кожному розділі подано загадки, скороговки, вірші, прислів'я та приказки, усмішки, оповідання, казки та легенди про тих тварин, для яких рідними стихіями є небо, земля, вода.

Для вихователів дошкільних навчальних закладів, учителів початкових класів, молодших школярів, а також дбайливих батьків, бабусь і дідусів.

УДК 82-1:082.1
ББК 83.8-5я71

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена в будь-якому вигляді
без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-2319-1 (серія)
ISBN 978-966-10-2304-7

© Навчальна книга — Богдан, 2014

Передмова

Пробудити інтерес до живої природи, прагнення більше дізнатися про рослинний і тваринний світ рідного краю — одне з головних завдань батьків, вихователів, учителів. Тому розповіді дорослих мають бути не лише інформативними та доступними, а й образними, цікавими.

Художнє слово — найкоротший шлях до серця і розуму дитини. На цьому наголошувала відома дитяча письменниця і фольклорист Олена Пчілка, яка приділяла багато уваги творам для підростаючого покоління, вкладала в цю працю душу. У родинях, де батьки виховують гуманне ставлення до природи власним прикладом та за допомогою художнього слова, діти виростають дбайливими, чуйними.

Чимала частка творів дитячої літератури присвячена світу живої природи. Вони пробуджують допитливість, розвивають уяву, вчать дитину бути уважною та спостережливою, а ще — поводитися так, аби природа добровільно відкривала свої таємниці.

Друга частина читанки «Дивокрай» складається із трьох тісно пов'язаних між собою розділів: «У небі», «На землі», «У воді». Перший розділ містить добірку творів про різних птахів, а також про кажана (звіра, який має крила); другий — про комах, павука, стоногу, а третій — про рибу, рака, жабку, черепаху та ін.

Про ту чи іншу тварину подається велика кількість різножанрового матеріалу: загадки, скоромовки, вірші, приказки та прислів'я, казки й оповідання — адже кожен літературний жанр має певне спрямування. Так, загадки розвивають абстрактне мислення, спонукають слухача або читача до логіч-

ного аналізу. Веселі вірші, скоромовки чи каламбури виконують не тільки інформативну функцію, а й розвивають художній смак. Ці твори подобаються дітям і легко запам'ятовуються.

Особливе місце в житті дитини займає казка. Дитина вірить казковим героям, разом з ними радіє і сумує, непокоїться та співчуває, вчиться співпереживати й любити. Саме тому в читанці є чимало казок. Та найголовніше, що в кожному творі, дібраному автором-упорядником, відчувається глибока любов до природи, до тваринного світу і до людей, які ставляться до всього живого розумно й доброзичливо.

Ігор Січовик

Г Р А К

Загадка

Ходить завжди перед сном
По полях, як агроном,
І шукає між рядків
Усіляких шкідників.

(карГ)

Ігор Січовик

Граки

Гойдає вітер на гіллі
Грачині гнізда з хмизу:
Немов колісочки малі
Розвішані по лісу.
А в тих колісочках, на дні,
Грачата — діти голосні,
Іще без пір'я, голі,
Коли б не впали долі!

Марія Познанська

Походжає подем грак

Походжає подем грак,
Граченятм каже так:
— Знайте, дітки, батько-грак
Черв'яків шукать мастак.
Подивіться: он які
В мене гарні черв'яки!

Володимир Кленц

Танцюють граки

Танцюють граки,
Танцюють граки,
Аж гомін стоїть
На осінніх лугах.
І тануть у небі
Летючі хмарки,
Коли в них пірнає
Розчулений птах.

Микола Сингаївський

Лічать борозни граки

По ріллі по весняній
Гамір стелиться пташиний —
Це граки навперебій
Лічать борозни щоднини.
І лічбі цій запальній
Ні кінця нема, ні краю...
За плугами, мов сувій,
Нові борозни лягають.
Та й не зможуть полічити
Птахи борозни ніколи —
Бо й вночі орач не спить,
А оре безкрає поле.

Аркадій Музичук

Захотілося граку

Захотілося граку
З чорного стать білим.
Тричі входив він в ріку,
Тричі мився милом.

Усмішки

Теж риба

П'ятирічна дівчинка не вимовляє букву «Р». Дідусь, кепкуючи з неї, говорить:

- Надю, скажи «риба».
- Окунь, — відповіла вона.

Прохання

Хлопчик-рибалка прийшов до фотографа й каже:

- Збільшіть, будь ласка, рибину, а мене залишіть таким самим.

Німі риби

- Чому риби німі?
- Спробували б ви, дядьку, порозмовляти під водою!

Народ скаже, як зав'яже

- Риба псується з голови.
- Ловись, рибко, велика й мала!
- Мовчить, як риба у воді.
- Не все риба, що в воді.
- Від голови риба смердіти починає.
- Дешева риба, дешева й юшка.
- Є риба у воді, та їсти годі.
- І риба співала б, коли б голос мала.
- Хотів би рибку їсти і в воду не лізти.
- Легше рибку з'їсти, як піймати.
- Одна дяка що за рибу, що за рака.
- Ото й горе, що риба в морі.
- Риба та зайці приведуть у старці.
- Спасибі за рибу, а за раки нема дяки.
- Я говорив про рибу, ти відповідаєш про раки.
- Якби люди і риби не розкривали рота, коли не треба, то багато лиха оминули б.
- Окунь з раком не примиряться.
- Лякали щуку, що в озері її топити будуть.

Зміст

Передмова.....	3
У небі.....	7
Соловей	8
Журавель.....	18
Лелека	31
Чапля	40
Лебідь.....	45
Жайворонок.....	48
Дятел	53
Сова.....	64

Орел, беркут, сокіл 67

Сорока.....72

Ластівка.....77

Зозуля.....84

Голуб 92

Горобець 97

Ворона, галка 113

Грак.....121

Шпак.....124

Снігур 132

Синичка.....136

Перепілка 145

Щиглик 148

Інші птахи 152

Кажан.....160

На землі.....163

Бджола, джміль.....164

Павук, стоніжка, світлячки.....176

Цвіркун, коник-стрибунець.....179

Комар, мурашка, оса, муха 183

Жук 187

Метелик 194

У воді..... 199

Равлик..... 200

Черепаха 206

Ящірка, вуж, гадюка..... 209

Жаба..... 213

Рак..... 221

Риби..... 225

Навчальне видання

Серія «Цікаве природознавство»

ДИВОКРАЙ

Читанка з природознавства

У двох частинах

Частина 2

У небі, на землі, у воді

Птахи, комахи, риби та інші тварини рідного краю

Упорядник

Ігор Січовик

Головний редактор *Богдан Будний*

Редактори *Оксана Базан, Оксана Гусак, Ірина Чорненька*

Обкладинка *Ростислава Крамара*

Верстка *Галини Кузів*

Технічний редактор *Оксана Чучук*

Підписано до друку 25.01.2014. Формат 70x100/16. Папір офсетний.
Гарнітура Cambria. Умовн. друк. арк. 19,50. Умовн. фарбо-відб. 78 .

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК №4221 від 07.12.2011 р.

Навчальна книга – Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002

Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008

тел./факс (0352)52-06-07; 52-19-66; 52-05-48

office@bohdan-books.com

www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-2304-7

